

Vilawatt

Viladecans, 2017

www.uia-initiative.eu/en/uia-cities/viladecans

FITXA TÈCNICA

Projecte:

Disseny i implementació de processos col·laboratius per al desenvolupament de nous hàbits envers l'ús de l'energia com a mesures per a la reducció del consum i de les emissions de gasos d'efecte hivernacle associades en el marc d'un projecte europeu de transició energètica ciutadana

Autors:

Cíclica [space, community & ecology]

Membres de l'equip de Cíclica:

Mariona Alcaraz (coordinadora), Marta Serra, Joaquim Arcas, Adrià Martín

Altres socis del projecte:

Ajuntament de Viladecans, Agència d'Ecologia Urbana de Barcelona, ICAEN, Ubiquat technologies, Associació LIMA, Cercle Gespromat SL, EGM, VIGEM, VIDEM

Promotor:

Urban Innovative Actions (UIA) - Comissió Europea

Any projecte: 2017 - Actual

El procés cap a una societat més sostenible passa per una transició energètica que permeti una societat de baixes emissions de carboni, socialment justa, saludable i feliç. El ventall d'accions a desenvolupar per aconseguir-ho és molt ampli i el Vilawatt n'és un exemple clar. Vilawatt – Innovative local public-private-citizen partnership for energy governance és un projecte de **transició energètica** que es desenvolupa a la ciutat de Viladecans. Es centra en l'**optimització del consum energètic i l'augment del confort dels edificis** posant especial èmfasi en l'activació de processos que permetin renovacions energètiques profundes en els immobles del municipi.

Es tracta d'un projecte europeu finançat pel programa **Urban Innovative Actions (UIA)** de la comissió europea, en el qual Cíclica participa com a soci. El projecte està liderat per l'Ajuntament de Viladecans i compta amb la participació de vuit socis més: l'ICAEN, l'Agència d'Ecologia Urbana de Barcelona, Ubiquat Technologies, Cercle Gespromat, EGM Estalvi & Eficiència Energètica, Associació Lima, i les empreses municipals VIGEM i VIMED. Està dotat amb 4,2 milions d'euros provinents de fons FEDER en el marc de la primera convocatòria Urban Innovative Actions. Aquesta és una iniciativa de la Comissió Europea per tal d'aportar recursos a àrees urbanes de tot Europa per provar i desenvolupar projectes adreçats a combatre els principals reptes socials i mediambientals que tenen.

El projecte proposa la creació d'una nova **estructura publico-privada-ciutadana**, formada per l'Ajuntament, les empreses i professionals del sector, i la ciutadania. Aquesta estructura, en forma de Consorci, actua com a operador energètic integral per tal d'assolir una gestió energètica més eficient. Aquest operador ofereix tres serveis: inversions en eficiència energètica, el comerç d'energia verda i el foment de la cultura energètica. Permetrà la capitalització dels estalvis per finançar renovacions energètiques integrals d'èxit als immobles, entre els quals hi ha habitatges, oficines i escoles. La iniciativa permetrà abordar objectius de justícia social, lluitant contra la pobresa energètica des de l'interior del propi sistema energètic.

Per tant el Vilawatt busca generar un fort impacte a tres nivells:

– **Social**, contribuint a despertar l'interès en l'eficiència energètica a la ciutadania i a apoderar-la per tal que adquireixi un rol actiu en el procés.

– **Econòmic**, enfortint l'economia local a través de l'apoderament econòmic dels grups més vulnerables i de la creació de llocs de treball relacionats amb la rehabilitació dels immobles, així com la creació d'una moneda energètica.

– **Ambiental**, amb la reducció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle, en l'àmbit de l'edificació i el consum d'energia verda.

Vilawatt és un pas més en el treball que va activar Synapcity el 2012 desenvolupant al municipi el PROGRAMA D'IMPLICACIÓ DE TREBALLADORS/ES EN LA GESTIÓ ENERGÈTICA D'OFICINES I EQUIPAMENTS PÚBLICS i el gener 2017 va iniciar el compromís de CÍCLICArquitectura sccl com a socis del projecte.

La tasca principal de Cíclica se centra en la **identificació i l'impuls de desencadenants que motivin un procés d'aprenentatge individual i col·lectiu que contribueixi al canvi d'hàbits i comportaments en la gestió de l'energia, així com en la promoció de renovacions energètiques profundes**, per tal d'impactar positivament en l'optimització del consum final i en la millora del confort.

Un cop el projecte en marxa va sorgir la necessitat de redactar un **Pla Estratègic de Participació (PEP)**. El pla que vam presentar juntament amb el Servei de Comunicació Corporativa

Vilawatt

Viladecans, 2017

www.uia-initiative.eu/en/uia-cities/viladecans

i Relacions Internacionals de l'Ajuntament de Viladecans estableix una metodologia per guiar el procés de treball entre els actors tècnics i els actors socials i s'ha creat per donar resposta a les necessitats detectades al llarg del procés d'implementació de les accions del projecte. Ha estat validat amb les entitats i el veïnat del districte, i actualment està en fase de validació amb el Comitè Directiu del projecte.

Els objectius del PEP s'estructuren en tres blocs que, com a objectius generals, contenen una sèrie d'objectius específics i concrets:

Definició d'una estratègia amb visió integral:

- Assegurar la concordança i assoliment dels resultats esperats del projecte.
- Impulsar una mirada a escala transversal que contempli dissenyar la participació des de tots els àmbits de projecte.
- Promoure la presa de consciència i interiorització d'aquesta dimensió global per part de cada actor tècnic.

Aplicació pràctica:

- Aportar eines metodològiques i pràctiques per al desenvolupament de la participació comunitària.
- Aprofitar les estratègies de participació dissenyades per a fer-ne el seguiment des del Monitoring Plan.

Revisió dels processos dissenyats fins al moment:

- Establir i definir les condicions bàsiques i conceptuals claus per a una bona participació comunitària.
- Dissenyar els plans de participació (estratègies) de forma col·laborativa entre actors tècnics i socials.
- Diagnosticar la definició realitzada abans del propi PEP i també la proposada resultant del PEP.

Un dels altres encàrrecs dins del Vilawatt que conduïm va enfocat als **centres educatius** de la ciutat. En col·laboració amb el Departament de Medi Ambient i d'Educació tenim previst, per aquest 2019, que s'incorporin al Vilawatt 11 centres d'educació primària i un centre municipal de promoció econòmica i formació a professionals. Amb aquests equipaments treballarem sobre la implicació de les persones treballadores en la gestió energètica dels edificis. L'objectiu del projecte és guiar i acompanyar els equips dels centres en la implementació de mesures per tal de cercar l'ús òptim dels espais i facilitar la integració d'hàbits en la cultura de cada organització per tal d'assolir les necessitats i condicions de confort de cada centre amb el consum energètic òptim.

Aquesta línia de treball pretén donar continuïtat i proposar millores metodològiques a experiències prèvies que alguns d'aquests centres han treballat amb èxit en els últims anys a través del treball de Synapcity, assolint reduccions en el seu consum d'electricitat de l'ordre del 20%. Alhora, s'incorporaran nous centres durant el transcurs del projecte. Amb la voluntat de facilitar la transferència de coneixements i experiències entre els diferents equips participants i la creació d'una xarxa d'aprenentatge es promouran diverses trobades emmarcades en els espais Vilawatt sectorials. Per últim, s'ampliaran els convenis de reinversió dels estalvis econòmics que es produeixen en els equipaments participants, en el marc del Banc d'Energia Municipal, basat en alguns dels criteris proposats pel projecte Euronet 50/50 liderat per la Diputació de Barcelona.

Vilawatt

Viladecans, 2017

www.uia-initiative.eu/en/uia-cities/viladecans

Finalment, i principalment, centrem el nostre treball en un actor social molt concret que d'acord amb el Pla Estratègic de Participació anomenem **Comunitats Promotores**. Per aquest àmbit de treball hem definit els criteris de selecció de les comunitats a participar i s'ha generat un mapa creuant les dades a partir d'aquests criteris. L'objectiu final és arribar al màxim nombre de comunitats de veïns i veïnes (excloses les comunitats demo-renovades que ja estan en procés de renovació dels seus edificis) perquè puguin rebre formació per arribar a promoure la rehabilitació energètica a les seves llars i puguin ser conscients de com el seu comportament quotidià pot incidir positivament en l'eficiència energètica. Es fomentarà que participin en el programa les comunitats que compleixin principalment les següents característiques:

- Comunitats residents en l'àrea d'actuació Vilawatt concentrades en trams de carrer.
- Comunitats que formin part de conjunts residencials i amb relacions establertes amb l'empresa municipal Viurbana.
- Comunitats ben avingudes (si ja han participat en projectes conjunts encara millor).

Actualment, algunes de les comunitats seleccionades en el mapa estan en procés de mediació a través de Viurbana i està previst començar a treballar amb elles en els propers mesos.

Per tal de validar el pla de participació de les comunitats promotores, s'ha realitzat una sessió d'informació i deliberació amb les entitats veïnals de la zona d'actuació, i també es va realitzar una sessió al carrer amb la ciutadania.

Pel què fa al Programa d'aprenentatge i formació ciutadana, anomenat Programa Llar Eficient:

- S'han desenvolupat els continguts del programa:
- Com optimitzar l'energia consumida a casa per tenir més confort amb menys consum.
- Com auto-promoure millores en els edificis que ens ajudin a reduir el consum d'energia i millorin el confort.
- S'han detallat les implicacions de participar en el programa:
- Participar en els tallers mensuals del Fòrum Ciutadà de l'Energia
- Facilitar les factures i la monitorització de les condicions de confort a dins de casa
- S'ha col·laborat amb una estudiant del Màster en Intervenció Sostenible en el Medi Construït (MISMeC) de la Universitat Politècnica de Catalunya per identificar les possibles barreres i desencadenants per a la rehabilitació energètica dels edificis.
- S'ha elaborat una enquesta per als residents de les comunitats, amb l'objectiu de fer una diagnosi dels coneixements dels usuaris sobre l'ús de l'energia i del confort a la llar, i que permeti esbossar un retrat de les mancances, fortaleces i inquietuds que tenen en relació a aquest tema.

Tots aquests tres àmbits de col·laboració van entrelligats i es desenvolupen en el marc de treball, seguiment i validació **GT3, grup de treball comunitari** del Vilawatt on participen també la resta de socis de projecte amb objectius afins.

Col·laborar en el Projecte Vilawatt és per a Cíclica una resposta i una oportunitat de treball per a posar en pràctica l'objectiu de la nostra cooperativa, basat en proporcionar solucions que integrin de forma sistèmica tres àmbits: arquitectura, comunitat i medi ambient. La convergència d'aquests tres elements resulta essencial per generar respostes als actuals reptes globals: el canvi climàtic, la crisi dels recursos, la pobresa energètica i els problemes d'exclusió social a la ciutat.

La capacitat transformadora del projecte ens permet incorporar la nostra línia de treball, centrada en la visió de que la ciutat no pot ser sostenible sinó que és la societat la que ho pot ser.